

Asia: VN/32635/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja tulotietojärjestelmästä annetun lain 13 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Onko teillä lausuttavaa tulotietojen käsittelystä tai käyttötarkoituksista?

-

2. Onko teillä lausuttavaa muita työnhakua ja työllistymistä tukevien palvelujen kirjaamisvelvollisuuden täsmentämisestä?

-

3. Onko teillä lausuttavaa vaikutusarvioinneista?

-

4. Tulisiko tulorekisterin tietojen käyttömahdollisuuksia työvoimaviranomaisen ja KEHA-keskuksen toiminnassa laajentaa koskemaan työttömyysturva-asioiden käsittelyä? Mitä nämä tilanteet ovat ja kuinka tulorekisterin käyttö näissä tilanteissa sujuvoittaisi työvoimaviranomaisen ja KEHA-keskuksen lakisääteisten tehtävien hoitamista nykyisiin menettelytapoihin verrattuna?

-

5. Muuta lausuttavaa?

Työttömyyskassojen Yhteisjärjestö kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto.

Yleistä

Muutoksella ei ole vaikutuksia suoraan työttömyyskassoihin, mutta muutoksella voi kuitenkin olla käytännön vaikutuksia kassojen ja työvoimaviranomaisten väliseen tiedonvaihtoon sekä lausuntojen ja etuuskäsittelyn sujuvuuteen.

Esityksen myötä työvoimaviranomaiset saisivat nykyistä laajemman laissa säädetyn oikeuden hyödyntää tulorekisteritietoja työvoimapalvelujen toimeenpanossa. Tehtävä olisi

työvoimaviranomaisille vapaaehtoinen. Nykyisin tulotietojärjestelmästä annetun lain 13 §:n mukaan kunnilla tai kuntayhtymillä on oikeus saada tulorekisteristä tietoja tietyissä rajatuissa työvoimapalvelutehtävissä (esimerkiksi palkkatuki, starttiraha ja eräät työllistämistuet). Muutos laajentaisi tiedonsaantioikeuden koskemaan välttämättömiä tietoja työvoimapalvelujen ja niihin liittyvien tehtävien toimeenpanemiseksi ja vaikuttavamman työllisyyden edistämiseksi.

Yhteisjärjestö pitää yleisesti ottaen hyvänä, jos työvoimaviranomainen voisi hyödyntää ajantasaisia tulorekisteritietoja työvoimapolitiisissa lausunnoissa. Tämä voi vähentää tilanteita, joissa kassa joutuu myöhemmin selvittämään asiaa tai oikaisemaan päätöstä uuden tiedon perusteella. Tältä osin muutos voi olla omiaan sujuvoittamaan toimeenpanoa.

Tulorekisteritietojen tulkinta edellyttää kuitenkin huolellisuutta: esimerkiksi työttömyyden aikana maksettu tulo voi perustua aiemmin ansaittuun kokoaikatyöhön tai olla osa-aikatyön tuloa, jolloin pelkkä tulojen maksaminen työttömyyden aikana ei vielä kerro työnhakijan asemasta. On tärkeää, etteivät tulorekisteritiedot johda virheellisiin tulkintoihin työnhakijan statuksesta.

Lisäksi työttömyyskassojen näkökulmasta voisi olla perusteltua, jos työvoimapolitiittinen lausunto perustuu olennaisilta osin tulorekisteritietoihin (eikä työnhakijalta saatuihin selvityksiin), että tämä ilmenisi lausunnon perusteluista. Tämä voisi helpottaa myös mahdollisten epäselvyyksien selvittämistä muutoksenhakutilanteissa.

Käsiteltävät tiedot

Esityksen mukaan työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 114 §:n 1 momentin 11 kohtaa muutettaisiin siten, että henkilöasiakkaasta voitaisiin käsitellä laajemmin kaikkia tulotietojärjestelmästä annetun lain 3 luvun 6 ja 7 §:ssä tarkoitettuja tietoja. Kyseinen kohta ei enää sisältäisi tyhjentävää luetteloa, vaan viittaisi yleisesti tulorekisterilain pykäliin, mikä mahdollistaa kaikkien välttämättömien tietojen käsittelyn. Tulorekisteriyksikkö arvioi tapauskohtaisesti tietojen minimointiperiaatteen ja käyttötarkoitussidonnaisuuden mukaisesti, mitkä tiedot ovat välttämättömiä. Esityksessä mainitaan uutena tietosisältönä muun muassa tieto niiden päivien lukumäärästä, joilta asiakkaalle on maksettu työttömyysetuutta.

Työttömyyskassoilla on nykyisinkin velvollisuus luovuttaa työvoimaviranomaiselle salassapitosäännösten estämättä tiedot, jotka ovat tarpeen työvoimapalvelujen toimeenpanossa (työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 115 §). Käytännössä kassa antaa pyynnöstä tietoa työvoimaviranomaiselle esimerkiksi siitä, saako henkilö työttömyysetuutta ja kuinka paljon etuutta on maksettu, kun tieto on tarpeen palvelun suunnittelussa (esimerkiksi pitkäaikaistyöttömien tilanteen arviointi tai palkkatuen myöntäminen).

Esitetty lakimuutos ei muuta kassojen tiedonantovelvollisuutta, mutta se voi muuttaa tiedonhankinnan käytäntöä. Työvoimaviranomainen voi jatkossa saada osan tiedoista suoraan tulorekisteristä sen sijaan, että se pyytäisi niitä kassalta. Tämä voi vähentää kassojen asiakaspalveluun liittyvää työmäärää. Toisaalta työvoimaviranomainen ei välttämättä saa tulorekisteristä kaikkia kassojen hallussa olevia tietoja. Esimerkiksi työttömyysetuuden keston ja maksupäivien kertymän seuranta ei ole ainakaan aina tulorekisteristä suoraan pääteltävissä. Siksi kassoihin voidaan joutua olemaan jatkossakin yhteydessä, kun etuuden keston liittyviä asioita selvitetään.

Esityksessä puhutaan “välttämättömistä tulotietojärjestelmään tallennetuista tiedoista” ja tulorekisteriyksikkö arvioi kussakin tapauksessa tietojen, mitkä tiedot ovat työvoimaviranomaiselle välttämättömiä. Olisi hyvä, että ennen voimaantuloa annetaan tarkempi ohjeistus siitä, mitä tietoja työvoimaviranomainen voi saada mihinkin tarkoitukseen, jotta vältetään tilanteet, joissa tulkitaan oikeutta liian laajasti tai toisaalta jätetään hyödyllistä tietoa käyttämättä epäselvyyden vuoksi.

Villman Aki
Työttömyyskassojen Yhteisjärjestö ry